

18. Ympäristöasiat

Ympäristövaikutusmittari

Vuosituhanen vaihteessa aloin tosissani kiinnostua ympäristöasioista laajemmalti. Suomi oli raivannut pellot, rakentanut infrastruktuurin, teollistunut, käynyt sotaa ja vaurastunut. Yhtäkkiä ympäristöongelmia tuntui olevan kaikkialla. Ahdistus oli niin ankara, että olisi luullut väen kaatuneen kuolleen maahan tiheään asutuissa vanhoissa teollisuusmaissa kuten Englannissa ja Saksassa.

Jotta tärkeät ja vähemmän tärkeät asiat voitaisiin erottaa, tarvittaisiin mittari ympäristövaikutusten arviointiin. Minulla oli tästä idea. Hankkeen, toimenpiteen tai toiminnan ympäristövaikutusta mitattaisiin muutoksena luonnon rikkaudessa ja monimuotoisuudessa neliökilometreissä ja vuosissa.

Ehdotin ensin hanketta Suomen ympäristökeskuksen Eeva Furmanille yhteisen ystävämme illallisella. Seuraavaksi ehdotin hanketta suoraan Ympäristöministeriölle. Osastopäällikkö kertoi, että ministeri (tuolloin Satu Hassi) puutui jopa konsulttivalintoihin. Hanke voisi edetä vain yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen kanssa. Ei edennyt.

Hain myös projektirahoitusta Suomen itsenäisyyden juhlarahastolta Sitralta. Vastaus oli, että ei täällä tuollaisia rahoiteta. Jos halut tällaista tutkia, tutki omalla rahoituksella. Neuvo oli hyvä. Näin tein.

Vähitellen oivalsin, miksi tällainen tutkimus ei kiinnostanut. Järjen käyttö vähentää vallan käytön mahdollisuuksia.

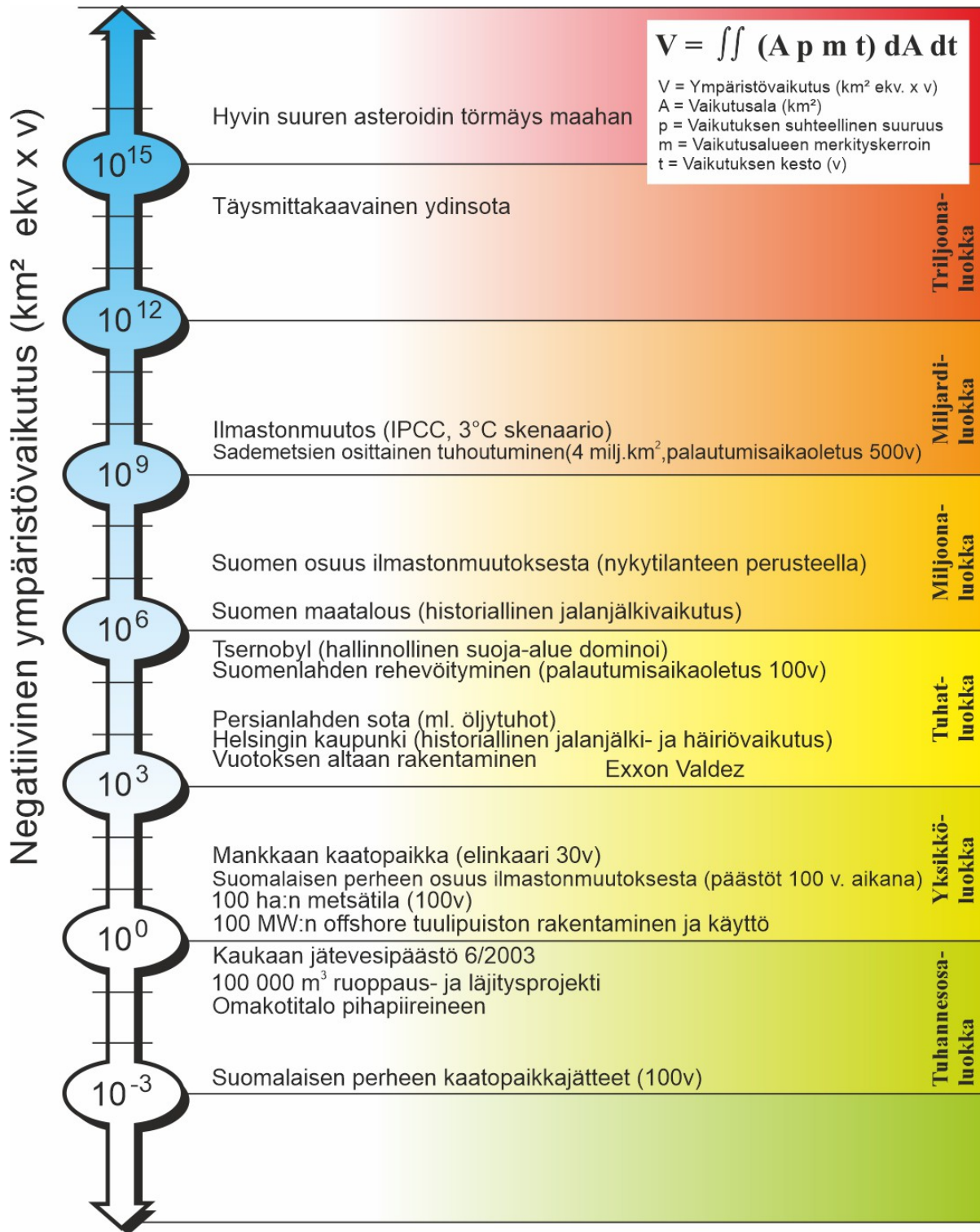
Oheisessa kuvassa on esitetty negatiivisten ympäristövaikutusten arviolaskelmien tuloksia eksponenttiasteikolla. Ympäristövaikutukset voivat olla myös positiivisia. Laskelmat on esitetty julkaisussa Eranti, E., 2008. Sustainable development or the will to power – European Union and Finland pursuing environmental policy. TKK-VTR 15.

Laskelmien mukaan ison asteroidin törmäys maahan on vaikutuksiltaan merkittävin ympäristöriski. Sen jälkeen tulee täysmittakaavainen ydinsota. Ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat eksponentiaalliset. Jos muutos saavuttaa kolmen asteen tason, ollaan maailmanlaajuisesti suurissa ongelmissa, joskin tilanne voi olla vielä siedettäviä Suomessa.

Suomessa vesistöpäästöillä, metsätaloudella ja maataloudella on jonkin verran merkitystä. Tosin maatalouden piirissä on alle 10 % maapinta-alasta ja siihen liittyy myös luonnon rikkautta ja monimuotoisuutta lisääviä piirteitä.

Rakennetun maan osuus Suomen maapinta-alasta on alle 5 %. Uutta luontoa puskee hirvittävällä voimalla harvaan asutusalueilla, kun maaseutu autioituu.

On myös ympäristöbyrokraattisia detaljeilla, joihin vedotaan pyrittäessä torpedoimaan investointihankkeita ja vaikeuttamaan tuotannollista toimintaa. Näillä detaljeilla ei yleensä ole merkitystä tällä mittarilla.

Arvioita negatiivisista ympäristövaikutuksista eksponentiaalisella ympäristövaikutusmittarilla.

Ympäristöpolitiikkatutkimus

Miksi me tuhoamme omat ja lastemme hyvän elämän edellytykset järjettömällä päätöksillä? Tämän kysymyksen pohdintaan olen keskittynyt ympäristöpolitiikkatutkimuksissani. Asia on esitetty tiivistetysti oheisessa ilmoitussarjassa, jonka julkaisin kesällä 2008 Maaseudun tulevaisuudessa ja Demarissa. Perusteellisemmin asiaa on käsitelty tutkimuksessani ”Sustainable development or the will to power? The European Union and Finland pursuing environmental policy. TKK-VTR-15”.

Tarjosin ensimmäistä ilmoitusta ensin Helsingin Sanomiin. Helsingin Sanomat sensuroi sen (Liite 18.1). Kun valhe on tarpeeksi röyhkeä, sitä ei siis voi oikaista edes maksullisella ilmoituksella. Sensurointipäätöksen tekijä on Helsingin Sanomien nykyinen päätoimittaja.

Toinen ilmoitus menee jo koko ongelmakentän ytimeen. On olemassa lähes ääretön määrä detaljeja, joihin voi vedota, kun julkista valtaa käyttävä viranomainen tai joku muu haluaa puuttua toisen hankkeeseen. Ympäristön suuren ja dynaamisen kokonaisuuden kannalta näillä ei ole merkitystä. Vallan käytön kannalta merkitys on suuri.

Erittäin suosittu vallankäyttöstrategia liittyy raskasmetalleihin ja muihin luonnossakin esiintyviin inhimillisen toiminnan jäänteisiin. Jos muutamassa pisteessä esiintyy epäpuhtauksia, viranomainen on voinut tulkita, että koko alue on saastunut. Hallinnon kannalta todellisen haitan arviointi ei ole ollut relevanttia.

Kokonaan toinen asia on se, että kun Kymijoen dioksiinit ja furaanit tai Vaasan Insfjärdenin arseenitonnit ovat hallinnon omien kriteerien valossa massiivisia ongelmia, asialle ei tehdä mitään. Hallinto ei halua käyttää asiantilan korjaamiseen omia rahojaan. Asia muuttuu tärkeäksi vasta kun hallintoalamaisella voidaan maksattaa siivoustyöt.

Toinen suosittu vallankäyttöstrategia liittyy harvinaisiin eläimiin, kasveihin ja hyönteisiin. Kysymys on yleensä luontaisten levinneisyysalueiden äärirajoilla olevista populaatiosta. Näillä alueilla kannanvaihtelut ovat suuria. Populaatioita häviää ja uusia ilmestyy osana luonnon dynamiikkaa.

Uutena ympäristöbyrokraattisen vallan markkinointivälineenä Suomessakin otettu käyttöön sana luontokato. Tässä on oltava tarkkana. Onko kysymys meidän ongelmastamme vai muiden ongelmista?

On totta, että luonnon rikkaus ja monimuotoisuus on jossain määrin pienentynyt muun muassa Etelä-Amerikassa ja Afrikassa. Syynä on lähinnä väestöräjähdyks.

Suomessa luonnon rikkaus ja monimuotoisuus ei ole juuri muuttunut. Toiset lajit ovat runsastuneet ja toiset vähentyneet. Jokainen pihanhoitoa harrastanut on joutunut toteamaan, millä voimalla luonto puskee läpi vaikka sorakentästä.

Olen tarkkaillut luontoa sekä Etelä-Euroopassa että Suomessa. Etelän kastelualtaissa vedenkorkeuden vaihtelut ovat suuria ja luonnon rikkaus ja monimuotoisuus niiden liepeillä poikkeuksellisen runsas. Sama pätee vanhan ajan kaatopaikkoihin, myös käytöstä poistettuihin.

Jos siis haluamme lisää luonnon rikkautta ja monimuotoisuutta, rakennamme lisää vesivoimaa ja erityisesti pumppuvesivoimaa. Tämä auttaa myös ilmastotavoitteiden saavuttamista ja pienentää sähkölaskua. EU:n jätteiden käsittelystandardeista on luovuttava.

Ympäristömielikuvista MANIPULAATIOON

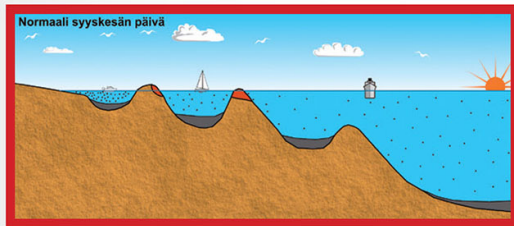
"Merenpohjaa myllätään ruoppauksin... tributyylinä... myrkyjä siirtyy...". Lukuisat uutisankkurit, toimittajat ja ympäristöviranomaiset ovat kierrättäneet samaa tuntematonta uhkaa nyt jo kymmenen vuoden ajan. Samalla he ovat kyseenalaistaneet tärkeisiin investointihankkeisiin liittyvän ihmisten työn ja toimeentulon. Miten vakavasta asiasta on kysymys?

Ruoppaus on maansiirtoa vesiympäristössä. Valtaosa siitä tehdään Suomen ulkomaankaupalle tärkeän merenkulkuinfrastruktuurin parantamiseksi sekä kiviaineksen nostamiseksi.

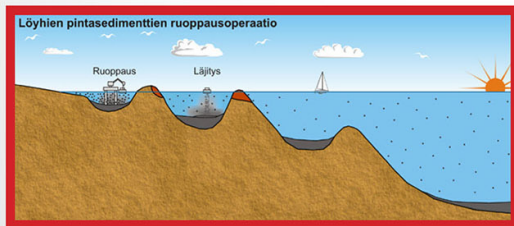
Suspensio ja haitta-aineiden kulkeutuminen liittyy lähinnä hienojakoisten sedimenttien ruoppaukseen. Tällaisia sedimenttejä ruopataan Suomen merialueilla noin miljoona kuutiometriä vuodessa. Ruoppausperäistä suspensiota kelluu ja liikkuu vesimassassa ruoppauskauden aikana kaikkiaan joitakin satoja tonneja.

Oheiset kuvat suhteuttavat määrän Suomenlahden kokonaisuuteen. Suomenlahdessa kelluu normaalisti noin 2 miljoonaa tonnia kemialliselta koostumukseltaan pintasedimentin kaltaista kiintoainesta. Kunnon myrsky myllää pohjasta 10 miljoonaa tonnia lisää kiintoainesta vesimassaan.

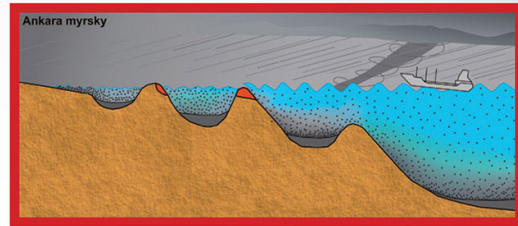
Suomen ruoppaustoiminta on siis kuin piharoskien polttamista Siperian teollisuusalueella, missä ilmassa leijuu jatkuvasti teollisuuden päästöjä ja ajoittain kurkussa polttavat ja silmissä kirvelevät laajojen metsäpalojen savukaasut.

Veden kiintoainespitoisuus on luokkaa 2 mg/l, rannikon läheisyydessä enemmän. Suomenlahdella kelluu 2 miljoonaa tonnia kiintoainesta ja sedimentoitumista tapahtuu laajoilla alueilla. Virtausnopeudella 0,04 m/s kiintoainevirta on luokkaa 300 tonnia/km vuorokaudessa.

Kiintoaineksesta suspendoituu työkohteissa yhteensä noin 10 %. Kiintoainevirta lisääntyy paikallisesti noin 50 tonnilla vuorokaudessa. Näkyvät samenenemisvaikutukset ulottuvat 100-500 tonnin etäisyydelle kohteista.

Virtaukset ja aaltovaikutukset Suomenlahden pohjassa voimistuvat. Vesimassaan pölähtää 10 miljoonaa tonnia pintasedimenttiä. Veden kiintoainespitoisuus voi paikallisesti ylittää 10 000 mg/l ja kiintoainevirta 10 000 tonnia/km vuorokaudessa.

Merenkulkuinfrastruktuurin kehittämiseen liitetyt raskaat lupa-prosessit ovat heikentäneet teollisuutemme toimintaedellytyksiä ja tuhonneet tuhansia suomalaisia työpaikkoja. Ympäristöministeri Jan-Erik Enestam perusteli asiaa ministeriön sedimenttien ruoppaus- ja läjitysohjeen julkistamisen yhteydessä seuraavasti:

"Voin vakuuttaa teille, että ohjeen soveltaminen johtaa ympäristön kannalta kestäviin menettelyihin ja ratkaisuihin, koska muutakaan vaihtoehtoa meillä ei ole."

Toisin sanoen kestävä kehitys uhkaa ympäristössämme hajoamisen myötä katoava TBT. Jostain syystä uhka on akuutti nimenomaan siinä erityistapauksessa, että sitä pölähtää vesiympäristössä marginaalisia määriä ruoppaustoiminnan yhteydessä. Miten tämä järjestömyy on selitettävissä?

Sosiologi Bengt Flyvbjergin mukaan valta määrittelee todellisuuden. Mitä enemmän valtaa, sen vähemmän rationaalisuutta.

Journalisti ja kirjailija Nick Davies on analysoinut median roolia ihmisten uskomusten muokkaamisessa. Hän kuvaa uutta mediatrendiä (Irakin joukkotuhoaseet, Y2K jne.) seuraavasti: "Juttu vaikuttaa todelta. Se hyväksytään laajalti todeksi. Tulee harhaoppisuudeksi sanoa, ettei se ole totta – vaikka se on täynnä valheellisuutta, vääristelyä ja propagandaa."

Kuinka vakavasti ympäristöministeriössä ja Helsingin media-elitissä ydintyvä ympäristöpoliittinen valtakeskittymä on alkanut nakertaa suomalaisten hyvän elämän edellytyksiä?

OTA SELVÄÄ:

Eranti, Esa: Suomen ympäristöpolitiikka – kestävä kehitys vai vastuutonta vallankäyttöä? TKK-VTR-14.

Ladattavissa vapaasti internetissä:
www.ymparistovalta.net

Uudistettu englanninkielinen painos:
www.ecobureaucracy.eu

FAKTA

- Suomen tributyylinapäästö (TBT) on vuosikymmenen ajan ollut luokkaa 20 000 kg vuodessa. TBT:n käytöstä on asteittain luovuttu viime vuosikymmenen aikana.
- Valtamerirahtilaivan tyypillinen TBT-päästö oli 0,2 kg päivässä.
- TBT on liuenneessa muodossa varsin bioaktiivista, mutta sedimenttipartikkeliin kiinnittyneenä ei.
- TBT hajoaa nopeasti vesiympäristössä sedimenttipartikkeleihin tiukasti kiinnittyneen osan ollessa pitkäikäisintä.
- Jos Vuosaaren satamaruoppaukset olisi toteutettu normaalilla tavalla, vesiympäristössä olisi pölähtänyt 10 kg TBT:tä. Muiden 2000-luvun satama- ja väyläruoppausten yhteydessä kysymys on ollut muutaman sadan gramman pölähdyksestä.
- Jos 60-kiloinen nainen syö päivittäin puoli kiloa Vuosaaren tai Airston kalaa, todennäköinen TBT:hen liittyvä terveysriski vastaa yhden viinilasillisen nauttimista kuukaudessa.

Mielivallan VÄLINEITÄ

Ajattellaan, että joku haluaisi rakentaa talon, harjoittaa elinkeinotoimintaa, kehittää infrastruktuuria tai perustaa uutta teollista tuotantoa. Ympäristöhallinto on kehittänyt lukuisia tapoja, joita hyväksi käyttäen se itse, tai joku muu, voi puuttua hankkeeseen. Tämä voi tapahtua vähäisellä, muodollisella tai jopa mielivaltaisella perusteella, ilman vastuuta toiselle aiheutetusta vahingosta.

Suomi on raivannut pellot, rakentanut infrastruktuurin, teollistunut, käynyt sotaa ja kaupungistunut ilman kovin järjestyttäviä ympäristöongelmia. Nyt joka paikasta löytyy ns. ongelma. Hankevastaavan oikeudet ovat vuosia kestävästi kalliin ja ennakkoimattoman oikeusprosessin takana.

Suomen ekotase on hyvä ja luonnon rikkaus lisääntymään päin. Ympäristöpoliittisilla detaljeilla ei juuri ole vaikutusta luonnon dynaamisessa kokonaisuudessa.

Jos haluaisimme edelleen lisätä biodiversiteettiä, niittäisimme keitoja. Jos lampaan jätöksissä viihtyvän särkkäläntiäisen elinolosuhteet olisivat meille tärkeitä, tukisimme lammastaloutta. Jos pitäisimme lahoavia hökkelileitä kulttuurihistoriallisesti arvokkaina, lunastaisimme ja saneeraaisimme niitä. Jos olisimme aidosti huolissamme Suomenlahden rehevöitymisestä, investoaisimme sen pohjan hapettamiseen. Nämä asiat eivät kuitenkaan taida meitä aidosti kiinnostaa, koska suumme puhuu eri kieltä kuin lompakkomme.

Ympäristöpoliittiset detaljit alkavat kiinnostaa vasta, kun niitä voi käyttää vallan välineinä ja joku toinen maksaa.

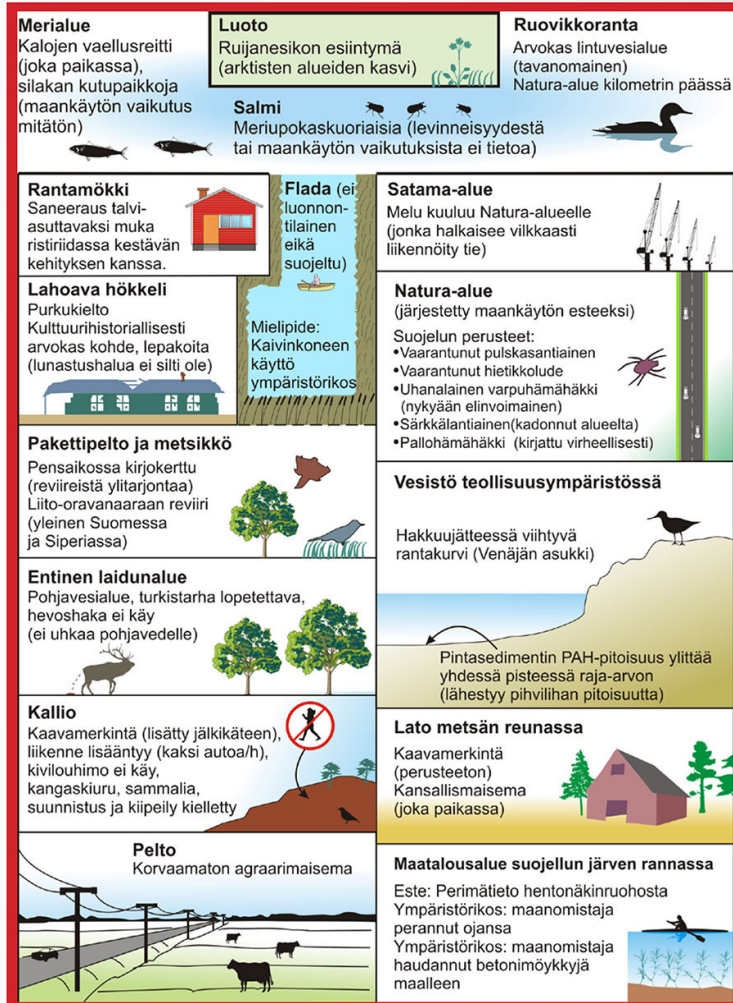
Miten tällainen Helsingin mediaeliitin suosiossa oleva alistava ympäristöpolitiikka vaikuttaa suomalaisten hyvän elämän edellytyksiin?

OTA SELVÄÄ:

Eranti, Esa: Suomen ympäristöpolitiikka – kestävä kehitys vai vastuutonta valankäyttöä? TKK-VTR-14.

Ladattavissa vapaasti internetissä:
www.ymparistovalta.net

Uudistettu englanninkielinen painos:
www.ecobureaucracy.eu

Esimerkkejä poskettomista argumenteista, joita hyväksi käyttäen on puututtu maan käyttöön.

FAKTA

- Valta on mahdollisuus alistaa muiden käyttäytyminen omaan tahtoon.
- Liito-orava on yleinen Siperian asukka, jonka kanta Suomessa on luokkaa 300 000 yksilöä.
- Kun Suomen ympäristöbyrokraattinen eliitti järjesti liito-oravan EU:n luontodirektiivin tiukimmin suojeltujen lajien listalle, se järjesti samalla itselleen mahdollisuuden puuttua hallintoalamaistensa omaisuuteen, työhön ja toimeentuloon huomattavassa osassa Suomen maata.
- Esimerkiksi Lohja-Muurla-moottoritien vaikutuspiiriin kuuluneiden 50 liito-oravareviirin ottaminen huomioon tielinjauksessa maksoi 10 miljoonaa euroa, siis 200 000 euroa reviiri.
- Liito-oravan suojelupäätöksen markkinahinta on luokkaa 8 miljardia euroa (140 000 naaraa x 10 ha/naaraa x 6 000 €/ha).

Kolmannessa ilmoituksessa paneudutaan siihen, miten ympäristöbyrokraattista valtaa rakennetaan. Ympäristöpolitiikkajulkaisuissani on esimerkkejä hallintoalamaisiin kohdistuneesta mielivallasta. Työssäni olen nähnyt näitä lisää. Otan tässä asiasta kaksi esimerkkiä.

Vuonna 2002 valtioneuvosto päätti vihreän ympäristöministerin esityksestä, että turkistarhojen pohjavedelle aiheuttama riski poistetaan. Lähes sataa tarhaa uhkasi toiminnan lopettaminen tai siirtyminen muualle (kuten myös tapahtui). Minkälaisesta riskistä tässä oli kysymys?

Tyypillinen turkistarha tuottaa vuodessa 30 tonnia biomassaa, eli saman verran kuin 40 lehmää. Jos varjotalojen alle sijoitetaan esimerkiksi turpeella täytettyjä muovikaukaloita, joihin kertynyt massa käytetään lannoitteeksi, riskin suuruus putoaa sadasosaan. Lopetetaanko siis pohjavesialueilla myös jokamiehen oikeudet ja tapetaanko hirvet?

Turkistarhaus työllisti tuolloin 7000 ihmistä ja toi 200 – 250 miljoonan euron vientitulot pääosin kotimaisilla panoksilla. Kyseessä oli kansanryhmään kohdistettu sortotoimenpide, joka toteutettiin julkista valtaa hyväksi käyttämällä.

Toinen tapaus koski tontin omistajaa, joka toteutti rannassaan vähäisen kunnossapitoruoppauksen. Yhtäkkiä ympäristöviranomaiset syyttivät häntä ympäristörikoksesta ja vaativat toimenpiteen palauttamista. Yleinen syyttäjä ei syyttä nostanut, mutta näin tuskin olisi käynyt ilman liitteen 18.2 erityisasiantuntijalausuntoa.

Jos hallintoalamaiselta edellytetään itseään koskevan lainsäädännön tuntemista, tätä on edellytettävä myös julkista valtaa käyttävältä viranomaiselta. Systeemi on kuitenkin käytännössä sellainen, että ainakaan ympäristöviranomainen ei joudu julkisen vallan väärinkäytöstä vankilaan tai edes viralta.

Neljännessä ilmoituksessa käsitellään Suomen kansantalouden todellista ongelmaa. Kun lupaprosessin kestoja, ehtoja ja lopputulosta ei voi ennakoida, investointiedellytykset ovat heikot.

Otetaan esimerkki merituulivoimahankkeesta. Tiedetään, että linnut näkevät ja kuulevat voimalat, mutta voimalat eivät karkota niitä. Voimalaan voi törmätä vuodessa noin yksi lintu, kun omakotitalon ikkunoihin törmää tyypillisesti useita lintuja. Keskeinen huolen aihe oli selkälokki, jonka levinneisyyden ydinalueisiin Suomi kuuluu.

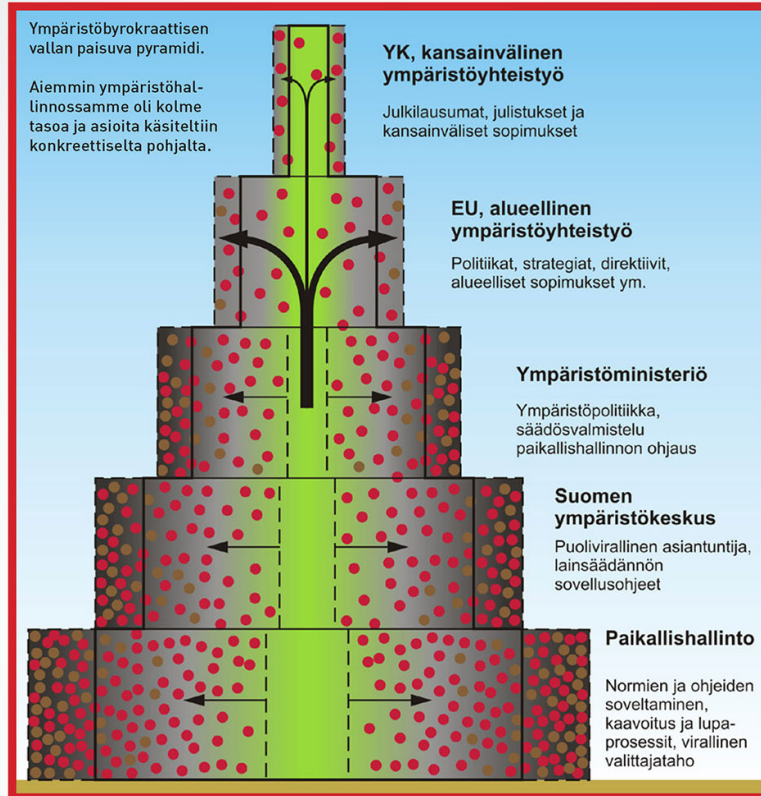
Lupaprosessissa lintuharrastajat ja ympäristöviranomaiset vaativat kuitenkin muutoksia voimaloiden rakennuspaikkoihin. Pähkäily tämän (ja muiden hyvin tunnettujen asioiden kuten ruoppauksen) parissa jatkuu vuositolkulla. Kun parhaat voimalanpaikat jätetään varmuuden vuoksi rakentamatta, kustannukset nousevat helposti kymmenillä miljoonilla euroilla.

Hanke voi jäädä kokonaan toteutumatta. Jos se toteutetaan viivästyneenä, kuluttajat joutuvat maksamaan sähköstä korkeampaa hintaa. Joka tapauksessa tällainen lupaprosessi on räikeässä ristiriidassa Suomen hiilineutraaliustavoitteen kanssa.

Entä selkälokki? Paikalliset lintumiehet ovat havainneet, että merikotka on tappanut rauhoitetulla pesimäluodolla 32 selkälokin poikasta yhdellä kävelykierroksellaan. Itse olen havainnut lintumiehiä (rengastajia?) kyseisellä luodolla häiritsemässä pesintää. Merikotkien suojametsästyksessä ja lintumiesten häätäminen rauhoitetulta alueelta olisi huomattavasti järkevämpää kuin tuulivoimahankkeen sabotointi selkälokkiargumentilla.

EU on ympäristöbyrokraattisen VALTAEKSPANSION MOOTTORI

Byrokraattisen vallan kasvu on aikamme megatrendi. Hallintoalamaisten oikeudet päättää omista asioistaan ovat vastavasti supistuneet. Valtaekspansio on ollut kaikkein räjähdysmäisintä ympäristöhallinnon sektorilla. Se selittyy seuraavasti:

Suomi lähettää veronmaksajan rahoilla ympäristöbyrokraatteja, -poliitikkoja ja -tutkijoita kansainväliselle foorumille. Siellä tämä kapea-alainen eliittijoukko tapaa kaltaisiaan. Yhteisten intressien mukaisia lausumia, strategioita ja tavoitteita pusketaan kansainväliseen politiikkaan oman erinomaisuuden illuusiassa.

Maailmanpolitiikan ylätasoinen organisaatioissa nämä kaukana elämän realiteeteista luodut ajatusrakennelmat otetaan avosylin vastaan ja muutetaan juridisiksi valtarakenteiksi.

Vallan pyramidin alaspäin tultaessa hurskaat periaatteet, strategiat, direktiivit ja tavoitteet muuttuvat suuriksi viisauksiksi. Asioita paisutellaan, sotketaan ja sovelletaan uusissa yhteyksissä. Säädösten, ohjeiden ja tulkintojen ryteikössä oikeus, kohtuus ja käytännön järki jäävät taka-alalle. Hallintoalamaisten niskaan sataa liito-oravan, tributyylinan (TBT) ja jätevesiasetuksen kaltaisia suhteettomuuksia, kohtuuttomuuksia ja silkkaa mielivaltaa.

Aiemmin meillä oli ympäristöhallinnossa kolme tasoa ja asioita käsiteltiin konkreettiselta pohjalta. Nyt hallintotasoja on viisi ja lähestymistapa on abstrakti, jopa ideologinen. Ympäristöhallinnon valta on kasvanut kertaluokalla.

VALLASTA JA MEDIASTA

Vallan anatomiaan paneutuneen kansantaloustieteilijä John Kenneth Galbraithin mukaan nykyaikainen valtio sulkee piiriinsä valtavan organisaation – byrokratian – joka puolestaan on tehnyt valtiosta omien pyrkimystensä välikappaleen. Valtaansa se rakentaa muun muassa lainsäädäntövalmistelun kautta. Vallan välineinä se käyttää keppiä, porkkanaa ja ennen kaikkea mahdollisuutta muuttaa uskomuksia yhteistyössä muun muassa median kanssa.

Median kehitystä tutkinut journalisti Nick Davies on teoksessaan Flat Earth News todennut: ”Jutuillamme on tendenssi keskittyä häkellyttävällä tavalla samojen poliittisten ja moraalisten oletusten ympärille siitä, miten maailman asioita pitäisi hoitaa. Se, mitä tuotetaan, ei ole pelkästään uutisia, vaan uutisia ennalta päätetystä näkökulmasta.”

Mikä on ympäristöbyrokraattisen valtaekspansioon yhteys työttömyyteen ja julkisen talouden rapautumiseen?

OTA SELVÄÄ:

Eranti, Esa: Suomen ympäristöpolitiikka – kestävä kehitys vai vastuutonta vallan käyttöä? TKK-VTR-14.

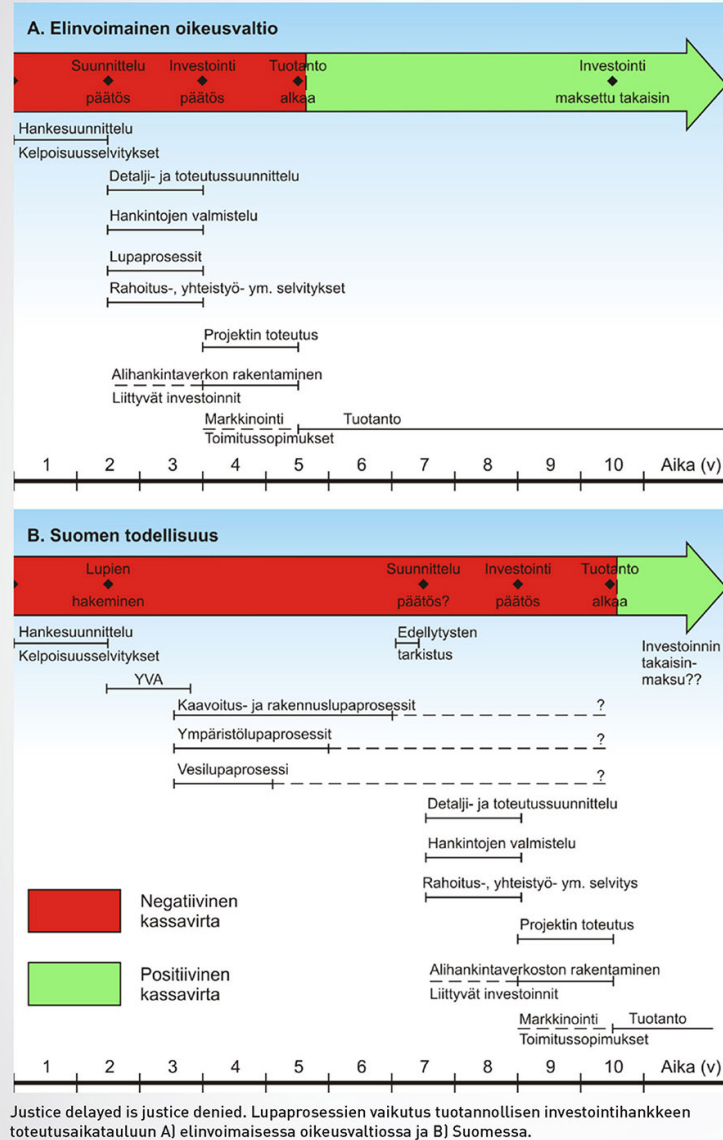
Ladattavissa vapaasti internetissä:
www.ymparistovalta.net

Uudistettu englanninkielinen painos:
www.ecobureaucracy.eu

TÄSSÄ SYY

työttömyyteen ja julkisen talouden rapautumiseen

Yritysten menestys kansainvälisessä kilpailussa riippuu niiden mahdollisuuksista tarttua ajankohtaisiin investointimahdollisuuksiin. Jos lupaprosessit ovat tehokkaita, niiden tulos ennakoitavissa ja ehdot kohtuullisia, investointimahdollisuuksia löytyy jopa korkean kustannustason maasta.

Suomessa investointihankkeen lupaprosessi kestää tyypillisesti 2–10 vuotta. Merkittävimmässä tapauksissa tarvitaan useita lupia ja kaavapäätöksiä. Lupaprosessin kestoa ei voi ennakoida, eikä säädösten, ohjeiden ja tulkintojen ryteikössä myöskään sen lopputulosta. Ainoa varma asia on rahan kuluminen jo moneen kertaan selvitettyjen asioiden uudelleen selvittämiseen.

Valta on mahdollisuus alistaa muiden käyttäytyminen omaan tahtoonsa. Se on makeaa, mutta se turmelee. Mao oivalsi, että valta kasvaa kiväärin piipussa.

Ympäristöhallinnon kiväärinpiippu on sen itselleen ja osin muillekin järjestämässä mahdollisuudessa upottaa hankkeita investoijan kannalta loputtomaan lupaprosessiin vähäisin, tai jopa mielivaltaisin, perustein – ilman vastuuta aiheutetusta vahingosta.

Jotta yritykset voisivat kehittyä, ne tarvitsevat hankkeilleen oikeutta, kohtuutta ja lain suojaa. Kun hankkeet jätetään mielivallan armoille, ja olemassa olevaa toimintaakin uhataan poliittisista lähtökohdista, investointiedellytykset heikkenevät. Uusia kansantalouden vetureita ei synny. PK-sektori näivetty. Osaaminen karkaa tekemisen perässä muualle.

Onko hyvinvointivaltiollemme käymässä Helsingin ympäristöbyrokrattisen eliitin ja valtamedian puristuksessa kuin hevoselle, joka kuoli juuri kun oppi olemaan syömättä?

OTA SELVÄÄ:

Eranti, Esa: Suomen ympäristöpolitiikka – kestävä kehitys vai vastuutonta vallankäyttöä? TKK-VTR-14.

Ladattavissa vapaasti internetissä: www.ymparistovalta.net

Uudistettu englanninkielinen painos: www.ecobureaucracy.eu

FAKTA

- Vuosaaren satama koskettaa muutamaa neliökilometriä Suomen maata.
- Sen toteuttaminen vaatii yli kymmenvuotisen lupaprosessin.
- Erilaisia kaavoituspäätöksiä ja ympäristölupia tarvittiin yli 30.
- Yhdessä vaiheessa jopa EU-komissio ja parlamentti järjestettiin sekaantumaan asiaan.
- Korvaamattomalle agraarimaisemalle, Natura-alueelle, kirjokertureiirille, tributyylitalle, melumuurille ja muille ympäristöbyrokratian kukkasille tuli tässä yhteydessä hintaa yli 100 miljoonaa euroa.
- Helsingin valtamedia oli mukana täysin rinnoin sabotoimassa tähänkin hankkeeseen liittynyttä ihmisten työtä ja toimeentuloa.

Epärationalaiseen ympäristöpolitiikkaan liittyy paitsi sosiologinen ulottuvuus (halu käyttää valtaa), myös psykologinen ulottuvuus. Kognitiivinen dissonanssi estää ympäristöpoliittista valtakeskittymää korjaamasta erehdyksiään. Tätä asiaa on käsitelty viimeisessä ilmoituksessa.

Tämän asian ytimessä on Helsingin valtamedia. Se on ryhtynyt vallan vahtikoirasta ympäristöpoliittiseksi toimijaksi. Se suodattaa ja manipuloi käytössään olevaa informaatiota. Asioiden suuruusluokat häivytetään ja kriitikot suljetaan julkisen keskustelun ulkopuolelle.

Esimerkkinä käytän tässä Talvivaaran kipsisakka-altaan vuotoa (liite 18.3). Oman tulkintani mukaan tämä arvokas hanke oli juuttunut massiiviseen lupaprosessiin. Hankkeen taloudelliset tavoitteet edellyttivät nopeaa toteutusta. Ympäristöbyrokratia vei voimat rakentamisen riskienhallinnalta.

Erityisesti veromaksajien rahoittaman YLE:n uutisointi aiheesta ei ollut pelkästään sensaatiojournalismia. Se heijasti vihaa ja alistamisenhalua sitä kansanosaa kohtaan, joka meidän kaikkien hyvinvointimme ansaitsee.

Skandaalit ja sirpaletieto vallan välineinä

Nykyään Helsingin valtamediassa nostetaan esille lähes päivittäin jonkinlainen ympäristöskandaali. Tyypillistä uutisoinnille on se, että asioita ei laiteta lainkaan suhteeseen. Uutisoinnin tarkoituksena on pönkittää ympäristöbyrokraattista valtaa.

Yksi hirvittävä skandaali liittyi Hukkajoen raakkuihin (jokihelmisimpukka). Vuonna 2024 pieni koneurakoitsija kuljetti puuta hakkualueelta lastausalueelle rauhoitetun Hukkajoen poikki. Liikennöinnin seurauksena jopa tuhansien erittäin uhanalaisten raakkujen arvioitiin menehtyneen joko koneen murskaamina tai alavirrassa pohjan liettymisen seurauksena.

Metsä oli yksityinen ja korjuu tapahtui Stora Enson toimesta ja suunnitelman mukaisesti. Ongelman juurisyy oli yksittäisen hakkuusuunnittelijan virhe tai piittaamattomuus. Hukkajoen rauhoitus oli Stora Enson tiedossa, mutta ei yleisessä tiedossa.

Paikan päälle pölähtänyt naisbiologi rupesi keskeyttämään töitä. Hämmäntynyt metsäkoneen kuljettaja kehotti häntä ottamaan rintaliivit pois. Tapauksesta riitti juttua kuukausiksi. Teemoina olivat muun muassa ympäristöriskollisuus, menehtyneisiin raakkuihin liittyneet miljoonakorvaukset, raakkujen siirto-operaatio alavirrasta ylävirtaan, Stora Enson toimitusjohtajan puhuttelu ympäristöministeriössä ja se, että katastrofi olisi ollut vältettävissä rahalla.

Sittemmin Ympäristöministeriö päivitti raakun suojeluarvon 589 eurosta 1495 euroon.

Fantastinen tarina. Sankarin osa oli varattu naisbiologille. Roistoina olivat iso paha Stora Enso, metsäalan urakoitsijat ja yksityinen metsänomistaja, joka oli hakkauttanut metsäänsä. Helsinkikeskeistä ympäristöbyrokraattista valtaa tuli taas vahvistettua.

Pannan asia seuraavaksi perspektiiviin. Isossa kuvassa maailman raakkukanta on arvioitu vuonna 2024 326 miljoonaksi yksilöksi. Euroopan Unionin maiden raakkukannan arvioidaan romahtaneen sadassa vuodessa 2 – 4 miljardista 50 miljoonaan yksilöön.

Kantojen romahduksen pääasiallinen syy oli aiemmin massapyynti, viime aikoina olosuhteiden muutos. Tällaisina muutoksina on mainittu muun muassa happamoituminen, rehevöityminen ja ilmaston muutos. Näille me emme voi juuri mitään.

Suomessa raakkuja esiintyy noin 150 joessa. Vain osa kannoista on lisääntymiskykyisiä. Voi olla, että suojelutoimista huolimatta raakut katoavat Suomesta olosuhteiden muutoksen seurauksena seuraavan 100 vuoden aikana.

Miksi ympäristöpoliittinen valtakeskittymä EI KYKENE KORJAAMAAN EREHDYKSIÄÄN

Kognitiivinen dissonanssi tarkoittaa tilaa, jossa ihmisen asenteet ja tiedot joutuvat ristiriitaan. Tästä seuraa usein ankara ahdistus, jonka lievittämiseksi ihmisillä on taipumus sortua itsepetokseen. Toisin sanoen meidän ihmisten on vaikea käsitellä erehdyksiämme.

Erityisen vaikeaa erehdyksen käsittely on oman erinomaisuutensa illuusiassa toimiville eliiteille. Kun Galileo Galilei esitti, ettei maa olekaan maailman napa, katolinen kirkko pani hänet syytteeseen jumalanpilkasta ja tuomitsi kotijarestiin. Kesti vuosisatoja ennen kuin kirkko asteittain myönsi, että Galileon ajattelussa saattoi olla järkeä.

Ympäristöministeriöön ja Helsingin mediaeliittiin ydintynyt ympäristöpoliittinen valtakeskittymä on ryhtynyt syylistämään ja alistamaan ihmisiä ekomanipluaation avulla. Raskaita hallinnollisia toimia vaativia "ongelmia" ja tuntemattomia uhkia on löydetty lähes kaikkialta inhimillisen toiminnan piiristä.

Meillä on monta hyvää syytä muuttaa energian tuotantomme rakennetta. Mutta jos jatkamme elämäämme Suomessa muutoin suurin piirtein nykyisellä tavalla, niin koska ja missä asiassa rajat tulevat vastaan?

Poliittisesti korrektiin hurskastelun vöyryssä vähälle huomiolle on jäänyt muutamia perustavaa laatua olevia tosiasioita, kuten:

- Energiaa riittää, eivätkä alkuaineet ole katoamassa mihinkään.
- Suomi ei ole hukkumassa jätteisiin eikä sen luonto kuihtumassa saasteisiin.
- Maamme ekotase on hyvä ja kasvussa.
- Me emme ole vastuussa väestöräjähdyksestä tai muiden maiden ongelmista.

Toisin sanoen tärkeät ja vähemmän tärkeät asiat on sotkettu. On myös sotkettu omat asiat ja muiden asiat. Kierrättäessään ympäristöpoliittista propagandaa Helsingin

mediaeliitti on unohtanut roolinsa vallan vahtikoirana. Se on ryhtynyt poliittiseksi toimijaksi.

Me naureskelemme Surinamille, jossa yrityksen perustaminen kestää Maailmanpankin mukaan 694 päivää. Suomen poliittinen johto on ottanut asiakseen neuvoa Venäjää investoijan suoja.

Emme kuitenkaan ole panneet merkille, että Suomessa upotetaan investointihankkeita loputtomiin lupaprosesseihin ja puututaan elinkeinotoimintaan vähäisin, tai jopa mielivaltais, perustein. Kun ihmisten työn ja toimeentulon sabotoinnista on tehty kansanhuvia, meitä uhkaakin nyt taloudellinen ja sosiaalinen luhistuminen.

Helsingin ympäristöpoliittisten eliittien pitäisi ensi tilassa käsitellä kognitiivinen dissonanssinsa ja myötää erehdyksensä. Sen jälkeen pitäisi vielä luopua perusteettomasta vallankäytöstä ja perata se säädös- ja tulkintaryteikkö, joka on ajanut yhteiskunnan kestävämmän kehityksen uralle.

Oman erinomaisuutensa illuusiassa toiminut urbaani valtakeskittymä ei kuitenkaan tähän pysty. Se keskittyy selittelyyn, marginalisoi kriittikkonsa, etsii syyllisiä muualta ja vaatii lisää byrokratiaa. Se tekee erehdyksistään vielä raskaampia virheitä, joista kansa saa maksaa kovan hinnan.

Onko siis ylipäättään olemassa keinoja Suomen taloudellisen ja sosiaalisen alamäen pysäyttämiseksi?

OTA SELVÄÄ:

Eranti, Esa: Suomen ympäristöpolitiikka – kestävä kehitys vai vastuutonta vallankäyttöä? TKK-VTR-14.

Ladattavissa vapaasti internetissä:
www.ymparistovalta.net

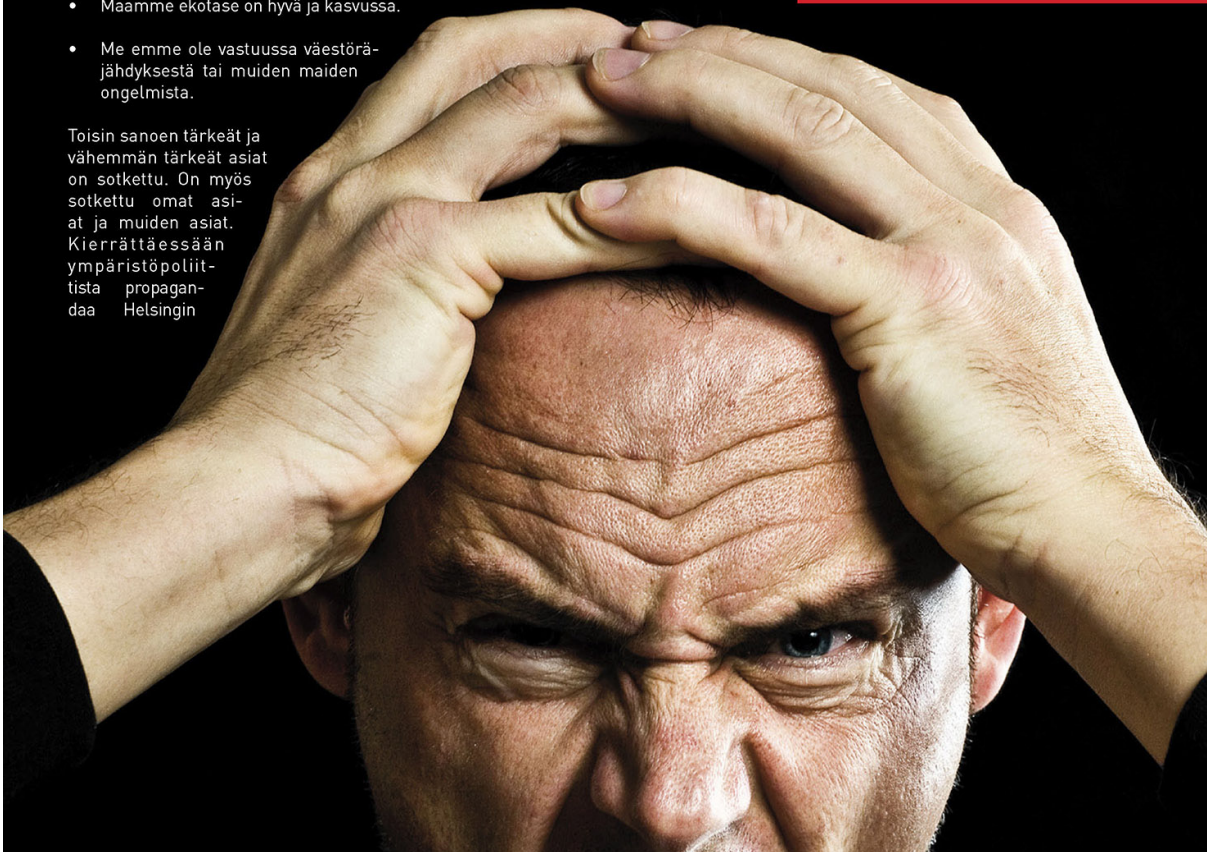
Uudistettu englanninkielinen painos:
www.ecobureaucracy.eu

MEDIAN SUUSTA KUULTUA

Ari Valjakka, Port 04: "Aina täytyy puhua totta, mutta ei koko totuutta tarvitse kertoa."

Harry Evans, Listener: "Faktat ovat pyhiä – mutta mitkä faktat. Media ei ole neutraali peili: me valitsemme mitä me heijastamme."

Nick Davies, Flat Earth News: "Modernin journalismin ydin on toisen käden tiedon nopea, pääosin tarkistamaton uudelleen pakkaus, josta suuri osa on tarkoitettu palvelemaan niiden poliittisia tai kaupallisia intressejä, jotka sen toimittavat."

Paikallistasolla raakun uhkana ovat monenlaiset luonnon mullistukset ja vitsaukset. On tauteja, tulvia, kuivuusjaksoja, metsäpaloja ja luontaisia vihollisia. Talvella joki voi jäätyä laajalta alalta pohjaan. Yksilötasolla purossa kahlaa hirviä, karhuja, poroja ja monenlaisia luonnossa liikkujia ml. biologeja. Luonnon suuri ja dynaaminen kokonaisuus oli häivytetty uutisoinnista kokonaan.

Puron yli liikennöinti vastaa Hukkajoen populaatiossa yhtä luonnon mullistusta tai vitsausta. Terve kanta uusiutuu ja kestää tällaisen. Kyseessä oli siis taas kerran mediamyrsky vesilasissa.

Ihmisen tai hirven yhden harha-askeleen suojeluarvoksi raakkujoessa voi helposti tulla 10 000 euroa. Saman verran ihminen voi saada korvaukseksi rikolliselta tai yhteiskunnalta puolisonsa murhasta.

Suomen raakkukanta lienee muutamia miljoonia yksilöitä. Pelkästään raakkukannan suojeluarvo on siis Ympäristöministeriön mielestä useita miljardeja euroja.

Mikä tässä asiassa oikein mättää? Suomen perustuslain 15 §:ssä sanotaan, että jokaisen omaisuus on turvattu. Omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen täyttää korvausta vastaan säädetään lailla. **ISÄNNÄN ÄÄNI ON KUITENKIN SIIRTYNUT METSÄNOMISTAJALTA AKTIVISTEILLE, JOURNALISTEILLE JA BYROKRAATEILLE.**

Raakun suojelun legitimizeetti olisi paljon paremmissa kantimissa, jos ympäristöministeriö olisi heti alkuun allokoanut esimerkiksi miljardi euroa omasta budjetistaan lunastuksiin, määräaikaisiin suojelusopimuksiin, kunnostuksiin ja raakun viljelyyn. Syyllistäminen ja puuttuminen yksityiseen omaisuuteen ja elinkeinotoimintaan palvelee kuitenkin sen valtapyrkimyksiä paremmin.

Tarkastellaan asiaa lopuksi metsäsektorin kannalta. Se työllistää suoraan tai välillisesti lähes satatuhatta ihmistä. Sen tuottama lisäarvo kansantalouteen on 11 miljardia euroa vuodessa. Moni maaseudun ihminen elää metsästä.

Monen metsäsektorin ihmisen työhön ja omaisuuteen puututtiin bruttaalisti jo Natura-verkostoa luotaessa. Sitten painetta on tullut EU:n ja Helsingin suunnalta monella tavoin lisää.

Kuinka monen maaseudun ihmisen hyvän elämän edellytykset me pääkaupunkiseudun ihmiset olemme valmiit murskaamaan ympäristöbyrokraattisiin valtarakenteisiin? Mistä me olemme itse valmiit luopumaan, kun metsäsektorin lisäarvo kansantalouteen supistuu?

Luontokato ja ennallistaminen

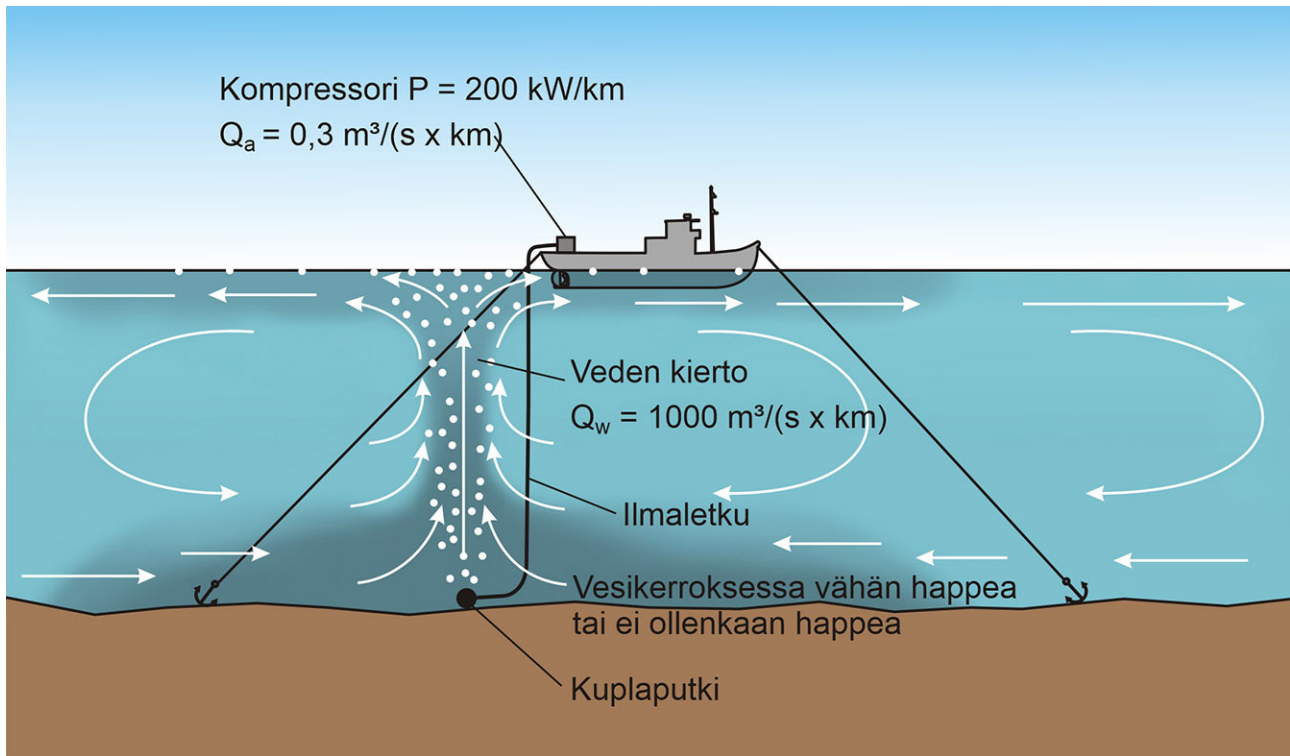
YK on asettanut luontokokouksessaan tavoitteeksi luontokadon pysäyttämisen vuoteen 2030 mennessä. Luontokato ei ole varsinaisesti Euroopan ongelma, mutta Euroopan Unionille tämä ei ole riittänyt. Ei, vaikka Natura-verkoston piti turvata luonnon monimuotoisuus. Siispä se antoi vuonna 2024 asetuksen luonnon ennallistamisesta.

Luonnon ennallistaminen tarkoittaa heikentyneiden ekosysteemien palauttamista lähemmäs luonnon tilaa. Suomessa se koskee 20 000 – 60 000 neliökilometriä muassa soita, vesistöjä ja metsiä. LUKE on arvioinut ennallistamisen kustannuksiksi vuoteen 2050 mennessä 13 – 19 miljardia euroa.

Asetus kohtelee eri maita kovin eri tavoilla. Esimerkiksi Saksan osalta kustannukseksi on mainittu 190 miljoonaa euroa.

Itämeren rehevöityminen on todellinen ongelma. Rehevöityminen on pahentunut esiteollisista ajoilta. Sen tärkein syy on pohjan happikadon aiheuttama ravinteiden sisäinen kierto. Seuraavassa kuvassa on esitetty edullinen systeemi, jolla esimerkiksi Suomenlahden ravinteiden sisäinen kierto voidaan estää.

Sinileväkukinnot vähenevät. Meriekosysteemi voidaan palauttaa kymmenen tuhannen neliökilometrin alalta lähemmäs luonnon tilaa.

Siirrettävä tai hinattava pulputusratkaisu meren pohjan ilmastamiseksi ja ravinteiden sisäisen kierron ehkäisemiseksi. Rehevöitymiskehitys kääntyy ja sinileväkukinnot vähenevät.

Tämän ehdotuksen tein jo vuonna 2008, eikä siihen tartuttu. Toimenpiteitä ei valita sen perusteella mikä on järkevää ja kustannustehokasta, vaan sen perusteella, mikä on poliittisesti tarkoituksenmukaista.

Suomen valtiolla ei ole resursseja ennallistamiseen. Minkähän hinnan hallintoalamaiset pannaan ennallistamisesta maksamaan?

Ilmastonmuutos

Hallitsematonta ilmastonmuutosta pidetään eksistentiaalisena uhkana. Ilmaston lämpeneminen pitää pysäyttää leikkaamalla kasvihuonekaasupäästöt pieneen murto-osaan nykyisestä.

Ilmastonmuutos ei ole Suomen kannalta yhtä akuutti uhka kuin joidenkin muiden maiden kannalta. Suomen kasvihuonekaasupäästöt ovat promillen luokkaa maailman päästöistä.

Suomi on kuitenkin asemoinut itsensä eturintamaan ilmastonmuutoksen vastaisessa taistelussa. Ilmastolakiin on kirjattu, että Suomen tavoite on olla hiilineutraali vuonna 2035 (mm. ulkomaankauppaan liittyvää hiilivuotoa ei ole tässä mukana).

Nyt on taas ankara ahdistus, kun tavoitteeseen ei päästäkään. Metsien hiilensietokykyyn liittyvät laskelmat ovat osoittautuneet virheellisiksi.

Hiilineutraaliustavoite on tyypillinen poliittinen hanke, jolle on haettu tukea mm. akateemisten eliittien piiristä. Se oli epärealistinen jo syntyessään. Suuren harppauksen sijasta (historiaa tuntevat tietävät miten Maon suuren harppauksen kävi) pitäisi edetä pienin askelin.

Tällä hetkellä meillä on mahdollisuus tuottaa puhdasta energiaa muun muassa seuraavasti:

- Ydinvoima ml. pienydinvoima
- Bioenergia
- Tuulivoima
- Vesivoima ml. pumppuvesivoima
- Aurinkovoima
- Geoterminen energia
- Lämmön talteenotto eri muodoissaan

Lisäksi meillä on mahdollista kehittää tuotantoteknologiaamme (mm. teräksen ja sementin valmistus sekä kaivosteollisuus) ja liikennesektoriamme vähäpäästöisemmäksi. Hiilen talteenottoteknologiaan liittyy suuria mahdollisuuksia.

Byrokriakoneistomme, erityisesti Ympäristöministeriö liittolaisineen, vastustaa kehitystä. Se upottaa hankkeita massiivisiin lupaprosesseihin ja kalliisiin lupaehtoihin mitättömin perustein. Se on estänyt muun muassa Vuotoksen altaan rakentamisen puhtaan energian tuotantoon. Suomen ympäristökeskus on asettunut vastustamaan merituulivoimaa vedoten varovaisuusperiaatteeseen.

Merituulivoiman ympäristövaikutuksia on tutkittu ja seurattu Euroopassa perusteellisesti jo neljännesvuosisata. Vaikutukset on todettu vähäisiksi. Kumpi siis on tärkeämpää, ilmastonmuutoksen torjunta kulloinkin järkevimmällä tavalla vai toimiminen niissä puitteissa, joka sopii byrokraattiselle vallalle?

Oma lukunsa on usein uutiskynnyksen ylittävän viherpolitiikko Osmo Soininvaaran näkemys puhtaan energian viennistä. Hänen mukaansa tuulivoiman tuotantoon liittyy haittoja. Vetyputki Saksaan jättäisi haitat meille ja hyödyt Saksaan.

Siis hetkinen. Eikö primaari tarkoitus ollut ilmastonmuutoksen torjunta? Jos viemme puhdasta energiaa Saksaan, pääsemme lähemmäs hiilineutraaliustavoitettamme.

Totta kai puhtaasta energiasta puristetaan tavalla tai toisella hyvä hinta (aivan kuten Norja teki hiilivetykehityksessään). Millä me oikein kuvittelemme elävämme, jos kuihtuvien vientialojemme tilalle ei saada uusia kasvualoja?

Helsingin mediaeliitti on tehnyt parhaansa vakuuttaakseen meidät siitä, että elämme oikeusvaltiossa, jossa virkakoneisto toimii rationaalisin perustein meidän parhaaksemme. Seuraavan ilmastotyötä tehneen pienyrityksen tarina on tämän käsityksen kanssa jyrkässä ristiriidassa.

Liite 18.1 Kirjeenvaihto Helsingin Sanomien kanssa

Esa Eranti

Lähettäjä: "Mukka Antero" <Antero.Mukka@hs.fi>
Vastaanottaja: <esa.eranti@erantiengineering.inet.fi>
Kopio: "Lamminmäki Maarit" <maarit.lamminmaki@sanoma.fi>
Lähetetty: 31. toukokuuta 2010 12:58
Liite: Eranti_ilmoitus_Tabloid_HS.pdf
Aihe: Ilmoituksenne tributyylitinasta

Hyvä asiakas,

olen saanut tehtäväkseni selvittää, onko mahdollista julkaista oheinen ilmoituksenne Helsingin Sanomissa.

Ilmoituksenne ei valitettavasti tällaisenaan täytä julkaisun edellytyksiä. Mikäli olette valmis tekemään siihen muutoksia, asiaa voidaan harkita uudelleen.

Helsingin Sanomien julkaisusääntöjen mukaan ilmoituksessa ei saa olla mainintoja siitä, että Helsingin Sanomien toimituksellisilla sivuilla on kerrottu jostain asiasta. Helsingin Sanomat ei myöskään pääsääntöisesti julkaise ilmoituksia, joissa viitataan toisessa lehdessä tai muussa tiedotusvälineessä julkaistuun ilmoitukseen tai toimitukselliseen tekstiin.

Ympäristömielikuvista manipulaatioon -ilmoitus sisältää - sekä otsikossa, ingressissä että itse tekstissä - voimakkaita väitteitä, jotka kohdistuvat median, yksittäisten toimittajien ja ympäristöviranomaisten toimintaan. Nämä väitteet on luettavissa syytöksiksi tietoisesta manipulaatiosta, uskomusten levittämisestä ja harhaanjohtamisesta.

Ingressissä viitataan myös Helsingin Sanomissa 21.2. 2010 julkaistuun uutiseen, ilman että lukijalla on mahdollisuutta perehtyä kirjoitukseen ja arvioida sen todenperäisyyttä esitettyjä väitteitä vasten.

Journalistin ohjeiden mukaan tiedot on tarkistettava mahdollisimman hyvin, myös silloin kun ne on aikaisemmin julkaistu. Yleisön on myös voitava erottaa tosiasiat mielipiteistä ja sepitteellisestä aineistosta.. Tietolähteisiin on suhtauduttava kriittisesti, koska tietolähteellä voi olla hyötymis- tai vahingoittamistarkoitus.

Jos selvästi tunnistettavissa olevan henkilön tai tahon toiminnasta aiotaan esittää tietoja, jotka asettavat tämän erittäin kielteiseen julkisuuteen, kritiikin kohteelle tulee varata tilaisuus esittää oma näkemyksensä jo samassa yhteydessä.

Helsingin Sanomilla on perusteet pitää tributyylitinasta esitettyjä asiantuntija-arvioita ja viranomaistoimia uskottavina, eikä ole mitään syytä epäillä esimerkiksi 21.2. 2010 julkaistun uutisen todenperäisyyttä. Ilmoituksen sisältämän tiedot ovat toki kiinnostavia. Ilmoittajan pyrkimyksenä on selvästi suhteuttaa ongelmaa ja korostaa ruoppauksen työllistäviä vaikutuksia. Näiltä osin meillä ei ole ollut mahdollisuutta ryhtyä tarkistamaan ilmoituksen tietoja. Nähdäksemme kyse on enemmänkin painotuseroista ongelman vakavuuden suhteen kuin keskenään ristiriitaisista faktatiedoista.

Tutkijoihin ja toimittajiin kohdistuneet väitteet ovat tätä taustaa vasten niin kärjekkäitä, että heillä tulisi olla tilaisuus puolustautua. Kun ilmoittajalla on selvästi oma taloudellinen intressi asiassa, on syytä kantaa huolta myös lukijoille syntyvän mielikuvan oikeellisuudesta. Kyse on kiistanalaisesta asiasta, jossa tasapuolinen tiedonvälitys on hyvä perussääntö.

Olemme valmiita keskustelemaan ilmoituksen julkaisusta edellä esitettyjen muutostoiveiden jälkeen.

Ystävällisesti

Antero Mukka

Antero Mukka
 Toimituspäällikkö
 Helsingin Sanomat
 Tel. +358-9-122 2450

Liite 18.2 Erityisasiantuntijalausunto

Erityisasiantuntijalausunto/Esa Eranti/30.11.2006

1

Asia: Lausunto [REDACTED] saarella tilalla [REDACTED] tehdystä ruoppauksesta ja yhteisellä alueella olevan ”fladan luonnontilasta”

Lähtökohta

[REDACTED] saaren rantavyöhykkeessä on talvella ja keväällä 2006 suoritettu liitteessä 1 esitetty ruoppaustoimenpide. Ruoppaus on tehty kuokalla ja massat, arviolta 550 ktr m3 on läjitetty tilan [REDACTED] rantaan, tietyvästi vähäisin osin myös yhteiselle vesijättöalueelle.

Lounais-Suomen ympäristökeskus on antanut asiasta lausunnon (liite 2), jossa se vesilain 1 luvun 15a §:ään vedoten vaatii toimenpiteen palauttamista.

Allekirjoittanutta on pyydetty tekemään paikan päällä katselmus ja laatimaan asiasta erityisasiantuntijalausunto.

Katselmus

Suoritin katselmustoimituksen paikan päällä 10.11.2006 kiinteistövälittäjä [REDACTED] avustuksella. Tässä yhteydessä [REDACTED] näytti minulle asiakirjoja ja kertoi tilanteen kehityksestä. Sain sen käsityksen, että

- 1) Ruoppaustoimenpiteestä oli tehty ennakoilmoitus kuntaan,
- 2) Fladaksi tulkittua lahdelmaa on käytetty vuosikymmeniä pienveneiden satamapaikkana ja aikoinaan jopa puutavaran lastauspaikkana,
- 3) Ruoppaus kohdistui kyseisen pienvenesataman tuloväylään, joka on ruopattu ainakin 60-luvulla,
- 4) Kaavasta tai mistään muualtakaan ei ole löytynyt mainintaa alueen suojelusta tai sen erityisistä luontoarvoista.

Lahdelman käyttötarve pienvenesatamana tuli selväksi ensi silmäyksellä. Muualta rannasta aukeaa itään noin kahden kilometrin pituinen selkä. Veneiden jatkuva säilytys avoimella rannalla olevassa laiturissa ei ole turvallista. Maanomistajien kannalta on ollut luonnollista tuoda veneet lahdelmaan suojaan.

Katselmuksessa kiersin lahdelman. Sen rannoilta löytyi useita paikkoja, josta pienveneiden sai vedettyä luontevasti rantaan. Lisäksi löytyi syvämpi paikka, jossa rantaa oli ilmeisesti ruopattu paremman venepaikan aikaansaamiseksi (Liite 1). [REDACTED] tiedon mukaan tällä paikalla oli aiemmin sijainnut laitur.

Lahdelman perällä oli tie. Taustalla oleva maasto oli soinen ja taaempaan näkyi ruovikkoinen kosteikko. Oja keräsi tausta-alueelta vettä ja ohjasi sen maantierummun kautta lahdelmaan.

Lahdelman pohjoisrannalla olevissa koekuopissa (liite 1) humuskerroksen paksuus oli 10 – 30 cm. Sen sijaan ruoppausalueen pohjoispuolella vanhojen ruoppausmassojen läjityspaikaksi osoitetulla alueella humuskerros oli kasojen päällä vain noin 1 cm:n paksuinen. Lisäksi koekuopasta löytyi kaksi humuskerrosta. Tämä tukee vahvasti tietoa aiemmin suoritetusta ruoppauksesta.

Oikeudellinen tarkastelu

Vesilain 15a §:n mukaan toimenpide, joka vaarantaa enintään 10 hehtaarin fladan säilymisen luonnontilaisena on kielletty. Pykälä juontaa juurensa luonnonsuojelulaista.

Hallituksen esityksen perustelujen (HE 79/1996) mukaan fladat ovat maankohoamisen vuoksi merestä irti kuroutuvia matalahkoja lahtia. Lisäksi siinä sanotaan, että täysin luonnontilaisia fladoja on maassamme varsin vähän ja viitataan luontodirektiiviin. Vesilain 1 luvun 15a §:n tarkoitus on siis harvinaisten luonnontilaisten fladojen suojelu.

Lähteessä /1/ sanotaan, että fladan määritelmää ei ole tarkasti rajattu, eikä näin ollen voida aina kiistatta osoittaa jonkin kohteen olevan flada. Määritelmän kannalta fladaa tulisikin tarkastella osaksi merenlahdesta sisäjärveksi tai suomaaksi johtavaa kehityskaarta. Lähteessä on tarkasteltu Saaristomeren fladoja, mutta nyt käsitellyssä oleva kohde ei kuulu [REDACTED] inventoidun fladan joukkoon.

Peruskarttaa katsomalla (liite 3) näkee heti, että kysymyksessä ei ole ainakaan luonnontilainen flada, koska kokonaisuuden halkaisee tie. Lähempi tarkastelu paljastaa myös, että kyseessä ei ole luonnontilainen flada, koska se on ollut pienvenesatama, jonka tuloväylä on ruopattu.

Edellä esitetyn perusteella nyt tehty ruoppaustoimenpide on ollut vesilain mukainen vähäinen kulkuväylän kunnostusruoppaus, joka ei vaadi edes viranomaislupaa.

Vakava oikeusturvan loukkaus

Allekirjoittaneelle on kerrottu, että kunnallinen viranomainen on tässä yhteydessä käyttänyt sanaa ympäristörikos. Lounais-Suomen ympäristökeskuksen edustaja on taas kuulemma tokaissut, että he päättävät, mitä laki tarkoittaa.

Kokemukseni perusteella pidän mainitun suuntaisia lausumia todennäköisinä. Kun esitin viitteen /2/ laskelmien perusteella, että Lounais-Suomen ympäristökeskuksen vallankäyttö ruoppaushankkeiden hallinnoinnissa ei ollut suhteessa niiden ympäristövaikutuksiin, ympäristökeskuksen edustajalla ei ollut laskelmiin huomautettavaa. Sen sijaan hän sanoi asiakkaalleni: ”Jos olette tätä mieltä, niin se on todella huono juttu!” Asiakkaalleni ei jäänyt epäselväksi, kenellä oli valta aiheuttaa sen toiminnalle merkittäviä ongelmia esimerkiksi riitauttamalla kaikki lupaprosessit.

Oikeusministeriön kansliapäällikkö Kirsti Rissanen kirjoitti 13.11.2006 Helsingin Sanomien vieraskynäartikkelissa: ”Jos ihmiset eivät tiedä, mitä laki heiltä kulloinkin vaatii, on edessä vakava ongelma”. Omaisuuttaan hoitavan hallintoalamaisen kannalta on kieltämättä ongelmallista, jos omaisuuden luontoarvoja ja tähän liittyviä rajoituksia ei etukäteen noteerata ja saateta hänen tietoonsa. Se, että joku tulee jälkeensä nämä toteamaan ja vaatii tilanteen palauttamista, on hänen kannaltaan tyrmistyttävä vääräys.

Tässä on kysymyksessä kuitenkin vielä paljon vakavampi ongelma. Viranomainen ei tiedä tai halua toteuttaa sitä, mitä laki häneltä vaatii.

Lausunnossaan viranomainen sanoo (katso liitteen 2 alleviivaukset), että vesialueen syventäminen kaivamalla on vaarantanut fladan luonnontilan. Tässä viranomainen manipuloi täysin selvää vesilain 1 luvun 15 a §:ää hallintoalamaisen vahingoksi. Fladan luonnontila on eri asia kuin vesilain tarkoittama fladan säilyminen luonnontilaisena. Lausunnossa ei edes väitetä, että kyseinen fladaksi tulkittu lahdella olisi luonnontilainen.

Pykälän manipulointi oman vallan ulottamiseksi yli sen, mitä eduskunta on säätänyt, on valitettavasti juurtunut ympäristöhallinnon toimintakulttuuriin erityisesti Lounais-Suomessa ja pääkaupunkiseudulla. Pöytään on saatavilla tarvittaessa lisää esimerkkejä menettelystä.

Valta on ihmiskunnan ongelma. Se turmelee ja sitä täytyy saada lisää. Monet ympäristöviranomaiset alistavat omista lähtökohdistaan hallintoalamaisia vahvaan peliteoreettiseen asemaansa nojautuen tyrmistyttäviin toimenpiteisiin tai rajoituksiin (tässä tapauksessa ruoppaustoimenpiteen palauttamiseen) perustein, jotka eivät ole lain mukaisia. Hallintoalamainen joko alistuu tai ottaa riskin ryhtymällä oikeustaisteluun, jossa hän parhaimmillaan pääsee omilleen. Pahimmillaan hän häviää valtakoneiston musertavan taloudellisen ja organisatorisen ylivoiman edessä, joutuu silmätikuksi ja jatkuvien oikeusloukkauksien uhriksi. Julkista valtaa käyttänyt viranomainen ei käytännössä ole vastannut mistään.

Tässä tapauksessa jokainen karttoihin tutustunut ja paikan päällä käynyt ilman ennakoasennetta liikkeellä oleva asiantuntija näkee, että kokonaisuuden halkaisevan tien takia ei ole kysymys vesilain 15 a §:n mukaisesta luonnontilaisesta fladasta.

Kunnallisen ympäristöviranomaisen on lisäksi täytynyt olla tietoinen ainakin lahdelman käytöstä pienvenesatamana. Koska tilanteen palautusvaatimus on hallintoalamaisen kannalta erittäin kova, katselmusvirkamiehen olisi pitänyt olla huolellinen ja nähdä myös merkit aiemmasta ruoppauksesta.

Perustuslain 2§:n mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Perustuslain 15 §:n mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Perustuslain 118 §:n mukaan jokaisella, joka on kärsinyt oikeudenloukkauksen tai vahinkoa virkamiehen tai muun julkista tehtävää hoitavan henkilön lainvastaisen toimenpiteen tai laiminlyönnin vuoksi, on oikeus muun muassa vaatia vahingonkorvausta. Perustuslain 106 §:n mukaan perustuslailla on etusija.

Edellä esitetyn valossa omaisuuttaan hoitava hallintoalamainen on joutunut tässä julkisen vallan väärinkäytön uhriksi. Prosessin on täytynyt aiheuttaa henkisiä kärsimyksiä ja huomattavia taloudellisia menetyksiä (paikallisen asianhoitajan, asianajajan, mittausteknikon ja erityisasiantuntijan palkkiot, menetetyt oman ajan ja henkisen pääoman arvo). Jos hallintoalamainen alistuu, seuraukset ovat vielä mittavammat.

Tässä on yksi esimerkki ympäristöviranomaisen mielivaltaisesta toiminnasta, joka edustaa niin sanottua avointa riskiä yhteiskunnassa. Tällaisella avoimella riskillä on vakavia kansantaloudellisia ja ihmisten perusoikeuksiin liittyviä seurauksia. Siksi se olisi kitkettävä kovin ottein.

Tässä olisi mielestäni aineksia perustuslain 118 §:n soveltamiseen.

Johtopäätökset

Ruoppaustoimenpide on ollut normaali ja laillinen vähäinen yksityistä tarvetta palveleva pienvenesataman tuloväylän kunnostusruoppaus. Fladaksi tulkittu lahdelma ei ole luonnontilainen. Ympäristökeskuksen vaatimus ruoppaustoimenpiteen palauttamisesta ei perustu lakiin.

Viranomaisen suorittaman katselmuksen tavoitehakuisuus ja pykälämanipulaatio hallintoalamaisen vahingoksi on tässä tapauksessa ollut niin räikeää, että se antaa mielestäni aineksia perustuslain 118 §:n soveltamiseen.

Esa Eranti, Tekniikan tohtori*

* Allekirjoittanut on vesirakentamisen ja ympäristökysymysten erityisasiantuntija. Ruoppausjuridiikkaan allekirjoittanut on tutustunut muun muassa Liikenneministeriön, Merenkulkuhallituksen ja Suomen satamien projektissa ”Satama- ja väylähankkeiden vaikutukset ja lupaprosessit”. Lukuisat kokemukset muun muassa Venäjän projekteista ovat tarjonneet allekirjoittaneelle näköalapaikan siihen, miten tarkoitushakuinen julkisen vallan käyttö vaikuttaa ihmisten perusoikeuksien toteutumiseen.

Referenssit:

/1/ Numminen, S., 1999. Fladat ja kluuvijärvet Saaristomerellä. Suomen ympäristö 339. Lounais-Suomen ympäristökeskus.

/2/ Eranti, E., 2000. Satama- ja väylähankkeiden vaikutukset ja lupaprosessit. Eranti Engineering Oy:n laatima projektiraportti (lainattavissa Liikenneministeriön kirjastosta ja Jukka Matinvedeltä Ympäristöministeriöstä).

Liitteet:

1. Toimenpidekartta
2. Lounais-Suomen ympäristökeskuksen lausunto ja toimenpidevaatimus
3. Alueen peruskarttatuloste

Liite 18.3. Talvivaaran tarinasta löytyy Suomen kestävyysvajeen syy

Talvivaaran tarinasta löytyy Suomen kestävyysvajeen syy

Maaseudun tulevaisuus
13.6.2014

Talvivaaran nikkelikaivoshanke on ollut alusta asti valta-
van mediahuomion kohteena.
Kiehtovaa prosessi-innovaatio-
ta ja menestyksellistä varain-
hankintaa ovat seuranneet tari-
nat katastrofaalisista ympäris-
töongelmista.

Uutisoinnissa ovat olleet
näyttävästi esillä muun muassa
sulfaattipäästöt, raskasmetallit
ja lintukuolemat. Sittenkin
painopiste on siirtynyt Talvi-
vaaran vakaviin taloudellisiin
vaikeuksiin.

Ympäristöhallinto on minis-
teri Ville Niinistön (vihr.) joh-
dolla ottanut käyttöön pakko-
keinot Talvivaaran panemisek-
si kuriin.

Suomen ympäristökeskuk-
sen vesikeskuksen johtaja Sep-
po Rekolainen on nimennyt
Talvivaaran kipsisakka-altaan
vuodon Suomen suurimmak-
si ympäristökatastrofiksi tällä
vuosituhannella.

Mitä tekemistä tällä kaikella
on kestävyysvajeen kanssa?

Päästötkin ovat suhteellisia

Talvivaaran pintavesiin johta-
ma vesimäärä on 1,3 miljoonaa
kuutiometriä vuodessa. Helsin-
gin-Viikinnmäen jätevedenpuh-
distamo johtaa Suomenlahteen
noin 100 miljoonaa kuutiota
vain osittain puhdistettua jäte-
vettä vuodessa.

Sulfaatteja johdettiin nor-
maalin toiminnan yhteydessä
vesistöihin 5 600 tonnia vuon-
na 2012. Sulfaatteja sataa tai-
vaalta. Niitä on paljon muun
muassa merivedessä ja mine-
raalivedessä. Talvivaaran pääs-

tämä vesi sekoittuu luonnon
suuriin virtaamiin. Talousvesi-
kriteeri täyttyy sulfaatin osalta
jo kaivosalueen ulkopuolisissa
pikkujärvisä.

Raskasmetalleja on luonnos-
sa suuria määriä. Esimerkiksi
Tornionjoki ja Kemijoki purka-
vat vuosittain 25 000 kg kromia
luonnonlähteistä Perämereen,
suuren osan kevättulvahuipun
aikaan.

Jos tässä yhteydessä keski-
tytään nikkeliin, Talvivaaran
vesistöjä on vajaan 100 kg
vuodessa, Viikinnmäen vajaan
1 000 kg vuodessa. Viikinnmä-
eltä purkautuu myös lukuisia
haitallisia aineita ympäris-
töön.

Talvivaaran toimitusjohtaja
on juonut prosessin ympäris-
töön päästämää vettä. On vai-
kea kuvitella kenenkään juovan
Viikinnmäeltä lähtevää vettä.

Talvivaaran kymmenien lin-
tujen kuolemia voi verrata Es-
poon Suomenojan luontokei-
taan lintukuolemiin tai Helsin-
gin Sanomien toimitalon ikku-
natörmäyksissä menehtyvien
lintujen määrään.

Asialla ei ole merkitystä, kun
ottaa huomioon, että Suomen
alueella kuolee eri syistä kym-
meniä miljoonia lintuja vuo-
dessa osana luonnon suurta dy-
namiikkaa.

Lyhytkestoinen päästöpulssi

Syksyllä 2012 Talvivaaran kai-
vosalueelle kertyi paljon vet-
tä ja kipsisakka-altaaseen tuli
vuoto. Kaivosalueen ulkopuo-
lille pääsi kymmenen päivän
aikana noin 240 000 kuutiota

Ympäristö- poliittinen eliitti on vieraantunut elämän realiteeteista.

hapanta metallisulfaattipitoista
vettä. Sulfaattia valui ympäris-
töön arviolta 2 800 tonnia ja nik-
keliä 3 500 kg.

Ympäristövaikutuksen suu-
ruutta voidaan mitata kertomal-
la vaikutuksen voimakkuus, vai-
kutusaika ja vaikutusala keske-
nään. Kipsisakka-altaan vuoto
tuli siinä määrin voimakkaana
lähialueen pikkujärviin, että sil-
lä oli havaittavia ympäristövai-
kutuksia.

Tällaiset päästöpulssit liitty-
vät ympäristövaikutukset ovat
kuitenkin lyhytkestoisia. Metsä-
palon tai kaupunkirakentamisen
paikalliset ympäristövaikutukset
ovat huomattavasti voimakkaam-
pia ja pitkäkestoisempia.

Ilmastopäästöjen uskotaan ai-
heuttavan inhimillisen toimin-
nan suurimmat ympäristövai-
kutukset. Jos IPPC on oikeassa,
ympäristöministeri Niinistön
johtaman Suomen delegaation
taannoinen matka Durbanin il-
mastokokoukseen aiheutti suu-
remman ympäristövaikutuksen
kuin Talvivaaran kipsisakka-al-
taan vuoto.

Nikkelin elinkaarianalyysin
perusteella Talvivaaran nikkel-
metallista muodostuu 39 pro-
senttia vähemmän kasvihuone-
kaasupäästöjä kuin maailman
nikkelituotannosta keskimäärin.

Tällä vähäiselle huomiolle
jääneellä seikalla olisi todellista
merkitystä ympäristön kannalta.

Valta määrätlee todellisuuden

Tutustuminen kaivosalueen
lähieläisiin vahvistaa analyysin
tuloksen. Missään ei näy merk-
kejä ympäristövaikutuksista.
Kalat molskivat ja veden suu-
tuma on raikas.

Ympäristöhallinto ja etelän
media ovat jälleen onnistuneet
pönkittämään ympäristöbyro-
kraattisia valtarakenteita tuu-
lesta temmatulla katastrofi-
tarinalla. Ne ovat edistäneet
omassa piirissään suosittua
maailmankatsomusta sovelta-
malla tuntemattomaan uhkaan
perustuvaa manipulaatiostra-
tegiaa.

Siinä keskitytään yksityis-
kohtiin, käytetään voimakkaita
mielikuvia ja syyllistetään. Asi-
oiden suuruusluokat hämär-
rytetään. Toisinajattelijat raja-
taan julkisen keskustelun ulko-
puolelle.

Ympäristöministeriön,
Yleen ja Helsingin Sanomiin
ydintyvä ympäristöpoliittinen
eliitti on kuitenkin vieraantun-
nut elämän realiteeteista.

Suomen kansantalous pe-
rustuu tuotannolliseen toimin-
taan.

Se on joskus likaista, sillä
on ympäristövaikutuksia eikä
kaikki suju odotetusti.

Jätevesien puhdistukseen
liittyy ylijoukustilanteita.
Ympäristöministeriön vaati-
mat haja-asutusalueiden pien-
puhdistamot eivät toimi ja
muodostavat terveysriskin.

Katastrofaaliset seuraukset

Talvivaaran "nousukasyrittä-
jään" kohdistettu yhteiskun-
nallinen aggressio on jälleen
uusi muistutus tuotannolliseen
toimintaan kohdistuvista po-
liittisista riskeistä Suomessa.

Hankevastaava haluaisi oi-
keutta, kohtuutta ja mahdolli-
suutta tarttua ajassa liikkuviin
liiketoimintamahdollisuuksiin
olennaiseen keskittymään.

Hänet alistetaan massiivi-
seen lupabyrokratiaan, jossa
tärkeät ja vähemmän tärkeät
asiat sotketaan perusteellises-
ti. Tämä syö hankeselvitysvai-
heessa arvokkaita resursse-
ja esimerkiksi kehitystyöltä ja
todellisten riskien hallinnal-
ta. Suhteellisuusperiaatetta
ei noudateta. Lupaehtot ovat
kohtuuttoman kalliita.

Jos hankevastaava ei alistu,
hanke upotetaan kymmenvuo-
tiseen lupaprosessiin. Jos ta-
pahtuu jotain odottamatonta,
otsaan lyödään ympäristöriskol-
lisen leima. Kukaan ei vastaa
hankevastaavalle aiheutetuista
vahingoista.

Suomen kestävyysvaje ei
johdu suhdanteista vaan byro-
kraattisesta valtaekspansioista.

Kun investointitoiminnan
edellytyksiä on tuhotu, taantu-
vien suuryritysten tilalle ei syn-
ny riittävästi kasvuyrityksiä.
Työttömyys lisääntyy ja maa
velkaantuu. Todellinen katastrofi
muhii nurkan takana.

ESA ERANTI

Kirjoittaja on McGraw-Hill tiede-
kirjailija ja vapaa ympäristöpolitiik-
katutkija. Hän toimii erityisasian-
tuntijana investointiprojekteissa.